

JAARVERSLAG 2019 / JAARPLAN 2020

REKEN KAMER
UTRECHT

JAARVERSLAG 2019 EN JAARPLAN 2020

UTRECHT, 20 MAART 2020

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	2
1 TAAK, MISSIE EN STRATEGIE	3
1.1 TAAK.....	3
1.2 MISSIE EN STRATEGIE	3
1.3 PROGRAMMERING EN UITVOERING	4
2 TERUGBLIK OP 2019.....	6
2.1 OVERZICHT	6
2.2 REKENKAMERBRIEF BEPERKT IN BEELD.....	7
2.3 RAPPORT WERKEN AAN PERSPECTIEF	8
2.4 REKENKAMERBRIEF TOEGANKELIJKHEID STEMLOKALEN	9
2.5 REKENKAMERBRIEF INFORMATIE VASTGOED 2019	10
2.6 REKENKAMERBRIEF BELEIDSSCAN VN-VERDRAG HANDICAP.....	11
2.7 REKENKAMERBRIEF IN VERVOLG OP RAPPORT SAMEN STUREN	11
2.8 OVERIGE ACTIVITEITEN IN 2019	13
3 LOPEND ONDERZOEK	14
3.1 OPVOLGING EN DOORWERKING	14
3.2 VEILIGHEID EN HANDHAVING	14
3.3 EDUCATIE BASISVAARDIGHEDEN VOLWASSENEN	15
3.4 VERKENNINGEN	16
4 PROGRAMMERING VOOR 2020 EN VERDER.....	17
4.1 BETROKKENHEID RAAD BIJ PROGRAMMERING REKENKAMERONDERZOEK	17
4.2 INVULLING ONDERZOEKSPROGRAMMA 2020 EN VERDER	18
4.3 ONDERZOEK IN G4-VERBAND	18
4.4 OVERIGE ACTIVITEITEN	19
5 FINANCIËN REKENKAMER UTRECHT	20
BIJLAGE 1 SPREIDING ONDERZOEK 2009-2020	21
BIJLAGE 2 GROS LIJST	22
BIJLAGE 3 PUBLICATIES REKENKAMER UTRECHT 2015-2019/20	23
BIJLAGE 4 PERSONELE BEZETTING	24

VOORWOORD

De Rekenkamer Utrecht is een onafhankelijk bestuursorgaan van de gemeente Utrecht, met een grondslag in de gemeentewet (artikel 81a). De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur (gemeentewet, artikel 182).

Met onderzoek wil de rekenkamer inzicht verschaffen en bijdragen aan het verbeteren van het functioneren van de gemeente Utrecht. De rekenkamerrapporten met conclusies en aanbevelingen dragen bij aan de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad.

De rekenkamer is onafhankelijk in de keuze van onderwerpen, de aanpak en planning van onderzoek, en de oordeelsvorming. Dat uitgangspunt houden wij hoog in het vaandel. Die onafhankelijkheid betekent niet dat wij 'op afstand' ons werk doen, integendeel. Voor een goede onderzoeksprogrammering is het van belang dat de rekenkamer goed contact heeft met de raad en betrokken is bij wat er in de gemeentelijke organisatie en in de stad gebeurt.

In het najaar van 2019 zijn we gestart met een traject om onze huisstijl te vernieuwen. Bij de publicatie van dit jaarverslag / jaarplan gebruiken we dit nieuwe logo voor het eerst. Met dit logo willen we onze taak en missie als rekenkamer voor de gemeente en de stad Utrecht visueel uitdrukken. Het draait bij de rekenkamer in de kern om rekenschap en verantwoording: verhelderen en zichtbaar maken, transparantie bieden en transparant zijn. In de kleurkeuze en schuine lijn geven we onze relatie met Utrecht aan.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 gaan we in op de missie en strategie. In hoofdstuk 2 wordt teruggeblikt op het onderzoek in 2019. In hoofdstuk 3 en 4 geven wij uitleg over de lopende en voorgenomen onderzoeken in 2020. Tot slot geeft hoofdstuk 5 inzicht in de financiën van de Rekenkamer Utrecht. De bijlagen betreffen een overzicht van uitgevoerde onderzoeken en publicaties, een gloslijst van onderwerpen en de personele inzet en de mutaties daarin.

Meer informatie over de Rekenkamer Utrecht, waaronder onze publicaties, kunt u vinden op onze website www.utrecht.nl/rekenkamer. Via de ideeënbox op deze website kunnen burgers ook suggesties doen voor onderzoek door de rekenkamer.

Peter van den Berg, voorzitter

Gerth Molenaar, secretaris

Carolien de Boer, lid

Sjoerd Keulen, lid

1 TAAK, MISSIE EN STRATEGIE

In dit hoofdstuk gaan wij in op de taak, missie en strategie van de rekenkamer, en op onze werkwijze bij het programmeren van onderzoek, zowel intern als extern in relatie tot onze doelgroepen.

1.1 TAAK

De rekenkamer is ingesteld op grond van de Gemeentewet (artikel 81 en 182-185) en heeft taken en bevoegdheden op een bij wet duidelijk afgebakend terrein. Volgens artikel 182 Gemeentewet onderzoekt de rekenkamer de doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. Een door de rekenkamer ingesteld onderzoek naar de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur bevat daarbij geen controle van de jaarrekening aangezien dat het werkterrein is van de accountant. De gemeenteraad heeft binnen de kaders van de wet voor Rekenkamer Utrecht het juridisch kader nader vastgelegd in een verordening. Deze verordening is begin 2018 geactualiseerd.¹

Wet en verordening laten de rekenkamer ruimte om te bepalen welke invulling zij wil geven aan haar taak en werkwijze. Daarom hebben wij in een missie en strategie geformuleerd wat de rekenkamer wil bereiken en hoe zij dat gaat doen.

1.2 MISSIE EN STRATEGIE

Missie

Rekenkamer Utrecht draagt bij aan het verbeteren van het gemeentelijk bestuur en het versterken van de publieke verantwoording. De kernactiviteit bij deze missie is het doen van onafhankelijk onderzoek naar het gevoerde bestuur en beleid, het beheer en de organisatie van de gemeente Utrecht en van de instellingen waarvan de activiteiten geheel of gedeeltelijk door de gemeente Utrecht worden bekostigd.

Strategie

De rekenkamer bereikt haar missie door onafhankelijk onderzoek uit te voeren en hierover te rapporteren. Het doen van onderzoek is onze kernactiviteit, maar niet als doel op zich. Het doen van onderzoek staat in het teken van bijdragen aan leren en verbeteren. Wij maken inzichtelijk wat er goed en fout gaat, en doen aanbevelingen over hoe het beter kan. Daarbij hoort ook dat wij nagaan welke opvolging is gegeven aan raadsbesluiten over aanbevelingen van de rekenkamer en de doorwerking daarvan.

De rekenkamer richt zich met haar publicaties in de eerste plaats tot de Utrechtse gemeenteraad, het college en de gemeentelijke organisatie. Daarnaast brengt zij de publicaties onder de aandacht van de Utrechtse samenleving door deze actief bekend te maken. Daarmee ondersteunen we de kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad en maken tegelijkertijd voor de Utrechtse samenleving zichtbaar wat er terechtkomt van beleidsvoornemens van de gemeente.

---

¹ Verordening Rekenkamer Utrecht, 15 maart 2018 (Gemeentebblad nr. 54231).

Relevante ontwikkelingen

Bij haar strategische oriëntatie houdt de rekenkamer rekening met actuele ontwikkelingen in het openbaar bestuur en de betekenis hiervan voor de rekenkamer. Ten eerste komt veel beleid en uitvoering steeds meer tot stand in samenwerking met andere overheden en met betrokken actoren. Dit krijgt vorm in samenwerkingsverbanden, verbonden partijen, interactieve beleidsontwikkeling, netwerksturing, opgavegericht werken, co-creatie en het sluiten van stadsakkoorden. Deze ontwikkeling is op allerlei beleidsterreinen aan de orde en kan gevolgen hebben voor de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad en de wijze waarop het college van B&W verantwoording aflegt aan de raad. Ten tweede groeit het takenpakket van de gemeente, door de decentralisatie van beleid en door de toedeling van nieuwe taken. De afgelopen jaren kreeg de gemeente meer taken op het sociaal domein. Met de Omgevingswet zal de gemeente de komende jaren ook op het fysieke en ruimtelijke domein meer taken krijgen.

Deze veranderingen zijn van betekenis voor de rekenkamer, bijvoorbeeld voor de programmering en inrichting van het onderzoek, voor het gebruik van onderzoeksbevoegdheden bij partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke en/of financiële relatie heeft en voor eventuele samenwerking met andere rekenkamers.

1.3 PROGRAMMERING EN UITVOERING

Variatie en spreiding

Bij de programmering brengen we nadrukkelijk variatie aan in type producten en rapporten. We wisselen grote en kleinere onderzoeken af. Naast de grotere en diepgaandere onderzoeken zoals we die de afgelopen jaren vaak hebben gedaan, willen we vaker ook kleinere onderzoeken uitvoeren. Bijvoorbeeld door in kort tijdsbestek onderzoek met een beperkte scope uit te voeren dat leidt tot een beknopt rapport of brief, door in te haken op urgente actuele ontwikkelingen, waarbij ook een verzoek van de raad aan de orde kan zijn.

Ook streven we naar spreiding van ons onderzoek over verschillende beleidsprogramma's van de gemeente. Bijlage 1 bevat een (geactualiseerd) overzicht van de spreiding van rekenkamerrapporten en -brieven over de beleidsprogramma's en beleidsvelden sinds 2009. Dat overzicht laat zien dat de rekenkamer op veel terreinen onderzoek heeft gedaan. Tegelijkertijd is duidelijk dat er ook veel beleidsvelden en onderwerpen zijn die gedurende deze periode niet of weinig onderzocht zijn.

Een goede spreiding van onderwerpen is gewenst, maar het afdekken van alle beleidsterreinen is niet het enige criterium voor de onderwerpkeuze van de rekenkamer. Andere criteria zijn het maatschappelijk en financieel belang, de risico's voor de gemeente en voor de samenleving, en de toegevoegde waarde van rekenkameronderzoek voor de raad of voor de stad. Daarbij wordt ook nagegaan welke onderwerpen door Concernaudit worden geprogrammeerd, in het bijzonder voor wat betreft het 213a-onderzoek.

Ter voorbereiding op de onderzoeksprogrammering wordt – meestal in het najaar – een bijeenkomst met raadsleden belegd. Ter voorbereiding hierop doen we ook een uitvraag naar onderwerpen bij de fracties. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de onderwerpen voor 2020 en verder.

Capaciteit

Het is van belang om bij ambities realistisch te zijn over de mogelijkheden binnen ons budget en formatie (zie hoofdstuk 5). Tot ons genoegen is een verzoek van de rekenkamer om uitbreiding van de onderzoekscapaciteit door het presidium op 9 december 2019 gehonoreerd. Deze uitbreiding stelt ons in de gelegenheid een extra onderzoeker/projectleider aan te trekken en geeft meer armslag bij de uitvoering van het onderzoeksprogramma (zie hoofdstuk 4).

2 TERUGBLIK OP 2019

2.1 OVERZICHT

In 2019 / begin 2020 publiceerde de rekenkamer twee rapporten en zes brieven. De beschikbare tijd is vooral besteed aan de uitvoering van drie grote onderzoeken (deels nog lopend), enkele kleine onderzoeken en diverse activiteiten in de sfeer van navolging, met rekenkamerbrieven als resultaat. Tabel 1 geeft een overzicht van de publicaties en lopende onderzoeken (op hoofdlijnen). In de navolgende paragrafen lichten wij een en ander toe.

Tabel 1 Publicaties in 2019 / eerste kwartaal 2020

ONDERZOEK AFGEROND C.Q. UITGEVOERD IN 2019	DATUM	
Rekenkamerbrief <i>Raadsbesluit Beperkt in beeld</i>	26 maart 2019	§ 2.2
Rapport <i>Werken aan perspectief. Een onderzoek naar de dienstverlening aan uitkeringsgerechtigden met een afstand tot de arbeidsmarkt</i>	26 maart 2019	§ 2.3
Rekenkamerbrief <i>Toegankelijkheid stemlokalen</i>	20 mei 2019	§ 2.4
Rekenkamerbrief <i>Informatie Vastgoed 2019</i>	19 juni 2019	§ 2.5
Rekenkamerbrief <i>Plan van aanpak rekenkamerrapport Werken aan perspectief en Actieagenda Werkbeweging</i>	23 september 2019	§ 2.3
Rekenkamerbrief <i>Beleidsscan VN-verdrag Handicap</i>	4 november 2019	§ 2.6
Rekenkamerbrief <i>Consultatie Concept Regeling Risicovolle Projecten</i>	17 februari 2020	§ 2.7
Rapport <i>Regie op veiligheid en handhaving</i>	17 maart 2020	§ 3.2
ONDERZOEKEN 2019, DOORLOPEND IN 2020	AANKONDIGING	
Opvolgingsonderzoek rekenkameronderzoek 2014-2018	8 april 2019	§ 3.1
Veiligheid en handhaving	3 juni 2019	§ 3.2
Educatie basisvaardigheden volwassenen	30 september 2019	§ 3.3

2.2 REKENKAMERBRIEF BEPERKT IN BEELD

Eind 2017 publiceerden wij het rapport *Beperkt in beeld. Een onderzoek naar de begeleiding naar werk van jongeren met een arbeidsbeperking*. Deze begeleiding is een gemeentelijke verantwoordelijkheid op grond van de Participatiewet. Wij hebben onderzocht hoe de gemeente Utrecht jongeren met een arbeidsbeperking toerust voor deelname aan de arbeidsmarkt en ondersteunt bij het vinden van werk of een passende vervolgopleiding. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de gemeente Utrecht veel activiteiten onderneemt, maar dat de doelgroep beperkt in beeld is bij de gemeente. Er is meer regie en samenwerking nodig – binnen de gemeente en met externe partners (zoals onderwijsinstellingen, de buurtteams en het UWV) – om jongeren niet tussen wal en schip te laten belanden. Ook is het zicht op de inzet en resultaten van het beleid beperkt, waardoor uitspraken over de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid voor deze doelgroep niet mogelijk zijn. De bestuurlijke behandeling van dit rapport vond plaats in 2018. Tabel 2 geeft een update met ontwikkelingen in 2019.

Tabel 2 Publicatie en raadsbehandeling rekenkamerrapport *Beperkt in beeld*

MIJLPAAL	DATUM
Behandeling in de gemeenteraad	1 februari 2018
Raadsbrief <i>Uitvoeren aanbevelingen Rekenkamer Utrecht "Beperkt in beeld"</i>	13 maart 2018
Raadsbrief <i>Voortgang uitvoeren aanbevelingen rapport rekenkamer Utrecht "Beperkt in beeld"</i>	31 januari 2019
Publicatie rekenkamerbrief <i>Beperkt in beeld</i>	25 maart 2019

De raad besloot in de vergadering van 1 februari 2018 om alle aanbevelingen over te nemen. Op 13 maart 2018 stuurde het college een raadsbrief, getiteld *Uitvoeren aanbevelingen Rekenkamer Utrecht "Beperkt in beeld"*, over de wijze waarop het college met het raadsbesluit aan de slag gaat en wat al was opgepakt.

Op 31 januari 2019 stuurde het college een vervolgbrief naar de raad, getiteld *'Voortgang uitvoeren aanbevelingen rapport rekenkamer Utrecht "Beperkt in beeld"*. Op 25 maart 2019 stuurden wij een rekenkamerbrief naar de raad met onze opvatting en aandachtspunten bij de door het college geschetste voortgang per beslispunt uit het raadsbesluit.

2.3 RAPPORT WERKEN AAN PERSPECTIEF

Rekenkamer Utrecht onderzocht welke kenmerken uitkeringsgerechtigden hebben en hoe de gemeente invulling geeft aan de dienstverlening aan uitkeringsgerechtigden met een afstand tot de arbeidsmarkt. In een telefonische enquête vroegen wij aan uitkeringsgerechtigden hoe zij de dienstverlening en hun persoonlijke situatie ervaren. We concludeerden onder meer dat de gemeente Utrecht meer aandacht moet hebben voor de persoonlijke situatie en zorgvraag van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om hen aan het werk te krijgen of mee te laten doen in de maatschappij. Tabel 3 geeft een overzicht van de behandeling van het rapport.

Tabel 3 Publicatie en raadsbehandeling rekenkamerrapport Werken aan perspectief

MIJLPAAL	DATUM
Publicatie rapport <i>Werken aan perspectief</i>	26 maart 2019
Raadsinformatiebijeenkomst: toelichting door de rekenkamer	4 april 2019
Behandeling in de raadscommissie Mens en Samenleving	18 april en 7 mei 2019
Behandeling in de gemeenteraad	9 mei 2019
Raadsbrief <i>Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief</i>	5 juli 2019
Rekenkamerbrief Plan van aanpak rekenkamerrapport <i>Werken aan perspectief en Actieagenda Werkbeweging</i>	23 september 2019

In de raadsvergadering van 9 mei 2019 besloot de raad de meeste aanbevelingen over te nemen. Er werd een amendement aangenomen om beslispunt 2B uit de raadsvoorstel te schrappen (het bezien van de huidige indeling van uitkeringsgerechtigden in 4 arrangementen). Als redenen zijn genoemd dat andere aanbevelingen reeds zouden leiden tot meer maatwerk en dat tijd beter kan worden besteed aan de dienstverlening aan uitkeringsgerechtigden. Er werden ook zes moties ingediend. Vijf moties zijn ingetrokken (na toezeggingen van de wethouder) en een motie werd afgewezen. Met het overnemen van motie *M51 Re-integratie passend voor iedereen* is besloten dat de inzet van instrumenten los wordt gekoppeld van de arrangementsindeling.

Het college informeerde de raad op 15 juli 2019 met de raadsbrief *Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief*. Tegelijk presenteerde het college de *Actieagenda Werkbeweging*. Met een rekenkamerbrief gaf de rekenkamer op 23 september 2019 invulling aan de toezegging bij de raadsbehandeling van het rekenkamerrapport om onze visie te geven op beide documenten van het college. Op 3 oktober 2019 vond een raadsinformatiebijeenkomst over de *Actieagenda Werkbeweging* plaats. Vervolgens vond op 15 oktober 2019 de behandeling in de commissie Mens en Samenleving plaats. De rekenkamerbrief stond daarbij ook op de agenda en is in de beraadslagingen betrokken. Op 5 december 2019 is de *Actieagenda Werkbeweging* met algemene stemmen door de gemeenteraad vastgesteld.

2.4 REKENKAMERBRIEF TOEGANKELIJKHEID STEMLOKALEN

De rekenkamer voerde een kort onderzoek uit naar de toegankelijkheid van stemlokalen voor mensen met een lichamelijke beperking. Op grond van de Kieswet moeten vanaf 1 januari 2019 alle stemlokalen toegankelijk zijn voor kiezers met een lichamelijke beperking, tenzij het college uitlegt waarom dat niet mogelijk is. Dit was aanleiding voor de rekenkamer om te onderzoeken hoe toegankelijk de stemlokalen in de gemeente Utrecht zijn. Tijdens de verkiezingen op 20 maart 2019 voor de Provinciale Staten en Waterschappen controleerden wij 74 van de 157 stemlokalen.

Uit het onderzoek bleek dat de gemeente Utrecht veel inspanning heeft gepleegd om de stemlokalen toegankelijk te maken. Toch is het doel van (bijna) 100% toegankelijke stemlokalen nog niet binnen handbereik. Wij constateerden dat met relatief eenvoudige en goedkope maatregelen de toegankelijkheid van veel stemlokalen verbeterd kan worden. De rekenkamer stelde de uitkomsten per stembureau vroegtijdig aan de gemeente ter beschikking (nog voor de fase van wederhoor) zodat het college de resultaten kon gebruiken om de eerste verbeteringen aan te brengen voor de Europese Parlementsverkiezingen op 23 mei 2019. Naar aanleiding van de rekenkamerbrief heeft de ChristenUnie mede namens VVD en D66 vragen gesteld in het wekelijkse vragenuur. Daarbij gaf het college aan dat verschillende dingen uit het rekenkameronderzoek al direct waren opgepakt. De gemeente heeft hiervan ook gebruik gemaakt. Tabel 4 geeft een overzicht van ontwikkelingen na publicatie van deze rapportage.

Tabel 4 Publicatie rekenkamerbrief Toegankelijkheid stemlokalen en vervolg hierop

MIJLPAAL	DATUM
Publicatie rekenkamerbrief <i>Toegankelijkheid stemlokalen</i>	20 mei 2019
Mondelinge vragen ChristenUnie, mede namens VVD en D66, over toegankelijkheid van stembureaus	23 mei 2019
Raadsvergadering	6 juni 2019
Raadsbrief <i>Toegankelijkheid stemlokalen</i>	6 november 2019
Raadsvergadering	21 november 2019

Op 6 juni 2019 besloot de raad de rekenkamerbrief voor kennisgeving aan te nemen en het aan de raadsleden over te laten of men de inhoud wil agenderen voor een commissievergadering. Het college van B&W heeft op 6 november 2019 in een brief aan de gemeenteraad gereageerd op de rekenkamerbrief over de toegankelijkheid van de stemlokalen. Het college onderschrijft de conclusie van de Rekenkamer dat de toegankelijkheid van de stemlokalen in de gemeente verder verbeterd kan worden. In deze brief legt het college uit welke maatregelen zijn - en nog worden - getroffen om de toegankelijkheid van stemlokalen verder te verbeteren. Bij de voorjaarsnota 2020 wil het college de raad een integrale afweging voorleggen voor het versneld toegankelijk maken van stemlokalen in gemeentelijk vastgoed met daarbij de benodigde financiële middelen.

De rekenkamerbrief en de brief van het college zijn niet geagendeerd in een raadscommissie. De raad heeft de brief van het college op 21 november 2019 voor kennisgeving aangenomen.

Gelijktijdig met Rekenkamer Utrecht deed ook Rekenkamer Metropool Amsterdam een onderzoek naar de toegankelijkheid van stemlokalen. De tussentijdse uitwisseling van informatie over de aanpak droeg bij aan een efficiënte uitvoering van het onderzoek.

2.5 REKENKAMERBRIEF INFORMATIE VASTGOED 2019

Rekenkamer Utrecht deed in 2018 onderzoek naar het vastgoedbeleid van de gemeente Utrecht en heeft hierover op 24 mei 2018 een rapport gepubliceerd. Wij concludeerden dat de informatie die de raad ontvangt onvoldoende is om te beoordelen hoe de behaalde resultaten zich verhouden tot de gestelde vastgoeddoelen. Daardoor is niet bekend of de doelen worden bereikt. Ook is niet overzichtelijk vastgelegd welke doelen de gemeenteraad met het gemeentelijk vastgoedbeleid wil bereiken. Dit bemoeilijkt aansturing van het beleid, rapportage over het beleid en de controle op het gevoerde beleid. Tabel 5 geeft de ontwikkelingen na de raadsbehandeling weer.

Tabel 5 Publicatie en raadsbehandeling rekenkamerrapport Zicht op vastgoed

MIJLPAAL	DATUM
Behandeling in de gemeenteraad	5 juli 2018
Raadsbrief <i>Aanbevelingen rekenkameronderzoek Zicht op Vastgoed</i>	6 november 2018
Rekenkamerbrief <i>Informatie Vastgoed 2019</i>	19 juni 2019
Raadscommissie Stad en Ruimte	27 juni 2019
Raadsvergadering	11 juli 2019

Op 5 juli 2018 heeft de raad unaniem ingestemd met het raadsvoorstel met de aanbevelingen van de rekenkamer. Op 6 november 2018 heeft het college een raadsbrief *Aanbevelingen rekenkameronderzoek Zicht op Vastgoed* naar de raad gestuurd, waarin de aanpak van de aanbevelingen procesmatig beschreven wordt. Op 27 november 2018 organiseerde de wethouder vastgoed een expertmeeting voor de raad over het onderwerp maatschappelijke waarde van vastgoed waarbij de rekenkamer ook aanwezig was.

Op 16 mei 2019 heeft de raad diverse documenten over gemeentelijk vastgoed ontvangen, waaronder het *Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2019* en de *Nota Kapitaalgoederen Vastgoed 2019-2023*. Om de raad te ondersteunen in zijn kaderstellende rol voerden wij een analyse uit van deze documenten en van de toelichting op de gevraagde investeringsbeslissingen. Ook hebben we de raad geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het raadsbesluit over het rekenkamerrapport. Dit is gedaan in de rekenkamerbrief *Informatie Vastgoed 2019*, die we op 19 juni 2019 aan de raad hebben toegestuurd. De raad heeft de inhoud van de brief betrokken bij de behandeling van diverse beleidsdocumenten over vastgoed in de commissie Stad en Ruimte op 27 juni 2019. Op 11 juli 2019 heeft de raad besloten de rekenkamerbrief voor kennisgeving aan te nemen en de inhoud te betrekken bij de behandeling van het *MPUV 2019 (Voorjaarsnota 2019)*.

2.6 REKENKAMERBRIEF BELEIDSSCAN VN-VERDRAG HANDICAP

In 2016 is het VN-verdrag handicap in werking getreden. Dit verdrag heeft tot doel 'het bevorderen, beschermen en waarborgen van de mensenrechten van mensen met een beperking'. Vanwege het VN-verdrag handicap is aan de Jeugdwet, WMO en Participatiewet de verplichting toegevoegd dat gemeenten in beleidsplannen aangeven hoe zij uitvoering geven aan het verdrag. Het gaat om toegankelijkheidsbeleid in het algemeen, maar ook om de doorwerking in sociaal beleid voor maatschappelijke ondersteuning, jeugdbeleid en participatiebeleid. Uit de analyse van de NVRP blijkt dat de gemeente Utrecht in vergelijking met de andere deelnemende gemeenten ver gevorderd is in het ontwikkelen van inclusiebeleid. Op twee inhoudelijke punten voldeed Utrecht niet aan de criteria uit het VN-verdrag Handicap.

In het coalitieakkoord '*Utrecht: Ruimte voor iedereen*' (2018-2022) geeft het college aan dat het streeft naar een betere fysieke en sociale toegankelijkheid van de stad voor iedereen. Ook heeft het college aangekondigd dat het met een plan van aanpak komt voor de naleving van het VN-verdrag voor mensen met een handicap. De *Agenda en Uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'* zijn op 20 december 2019 naar de raad gestuurd, samen met de *Nadere regels Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties gemeente Utrecht*.

De NVRP en het College voor de Rechten van de Mens hebben in 2019 bij 47 gemeenten een beleidsscan gedaan naar de uitwerking van het VN-verdrag handicap in het gemeentelijk beleid voor het sociaal domein. Er is onderzocht of het gemeentelijk beleid voldoet aan de eisen die voortvloeien uit het VN verdrag. Rekenkamer Utrecht heeft aan deze scan meegedaan. De NVRP heeft de resultaten van de Beleidsscan VN-verdrag handicap op 30 oktober 2019 gepubliceerd. Naar aanleiding daarvan zijn er in de Tweede Kamer vragen over gesteld.

In de rekenkamerbrief *Beleidsscan VN-verdrag handicap*, gepubliceerd op 4 november 2019, geven wij een korte samenvatting van de uitkomsten voor de gemeente Utrecht. De beleidsscan is (nog) niet geagendeerd voor een raadscommissie, maar is betrokken bij een raadsinformatiebijeenkomst op 10 maart 2020 over de Agenda en het Uitvoeringsprogramma '*Utrecht voor iedereen toegankelijk*'.

2.7 REKENKAMERBRIEF IN VERVOLG OP RAPPORT SAMEN STUREN

In 2018 hebben Rekenkamer Utrecht en de Randstedelijke Rekenkamer op verzoek van respectievelijk de raad en Provinciale Staten van de provincie Utrecht gezamenlijk onderzoek gedaan naar de bestuurlijke en ambtelijke aansturing van de realisatie van de Uithoflijn. Het rapport Samen sturen is op 4 december 2018 gepubliceerd. De hoofdconclusie is dat de bestuurlijke en ambtelijke aansturing van het project Uithoflijn en de informatievoorziening belangrijke tekortkomingen vertoonden. De gemeente Utrecht en de provincie Utrecht hebben bij de gezamenlijke aansturing van het project onvoldoende invulling gegeven aan het principe 'beste voor het project'. In tabel 6 is het verloop van de behandeling van het rapport weergegeven, aangevuld met enkele feiten gedurende 2019 en begin 2020.

Het rapport is in december 2018 uitvoerig besproken in de Provinciale Staten en de gemeenteraad. Het raads- c.q. statenvoorstel is unaniem vastgesteld. Het debat heeft ook geleid tot het indienen van enkele moties ter bekrachtiging van de leerpunten uit het onderzoek voor het verdere verloop van het project Uithoflijn en voor toekomstige grote projecten. Deze moties zijn unaniem aangenomen. In het bijzonder de motie M2018/278 '*Lessen voor grote en complexe projecten*' is van belang. Deze motie draagt het college onder meer op om in samenspraak met de raad te komen tot een Utrechtse 'Regeling grote projecten'.

Tabel 6 Publicatie rekenkamerrapport Samen sturen en behandeling Gemeenteraad en Provinciale Staten van Utrecht

MIJLPAAL	DATUM
Presentatie rapport aan de Raad en de Provinciale Staten in een besloten bijeenkomst (embargo 24 uur)	3 december 2018
Publicatie rapport (openbaar)	4 december 2018
Gezamenlijke openbare informatiebijeenkomst voor raads- en statenleden: toelichting door beide rekenkamers en beantwoording van vragen	11 december 2018
Behandeling in de raadscommissie Stad en Ruimte	13 december 2018 18 december 2018 20 december 2018
Behandeling in de Provinciale Staten	17 december 2018
Behandeling in de Gemeenteraad	20 december 2018
Raadsbrief <i>Plan van aanpak voor opvolging aanbevelingen Samen sturen</i>	19 juli 2019
Openbaarmaking deelonderzoek Procap in kader van rekenkameronderzoek na opheffing geheimhouding	3 september 2019
Rekenkamerbrief <i>Consultatie Regeling Risicovolle Projecten</i>	17 februari 2020

Op 11 april 2019 is een raadsinformatiebijeenkomst belegd ter voorbereiding op het opstellen van een regeling. Daarbij is een werkgroep geformeerd, waaraan ook raadsleden hebben deelgenomen.

In mei 2019 verscheen een artikel over het rekenkameronderzoek naar de Uithoflijn in tijdschrift TPC.²

Op 19 juli 2019 heeft het college de raad geïnformeerd over het plan van aanpak voor opvolging van de aanbevelingen van het rapport ‘*Samen sturen*’. Uit deze brief blijkt dat de aanbevelingen een plek krijgen in de Regeling risicovolle projecten (RRP) en/of in een beheersingskader dat bruikbaar is voor grote projecten.³ Het is de bedoeling dat hiermee meer greep komt op de uitvoering van risicovolle projecten.

In het kader van het rekenkameronderzoek heeft bureau Procap een analyse gedaan naar de verdeling van risico's en meerkosten tussen de gemeente/provincie en de hoofdaannemer traminfrastructuur (BAM). Deze deelrapportage kon vanwege geheimhouding op een aantal onderliggende documenten niet gelijktijdig met het rekenkamerrapport worden gepubliceerd. Na opheffing van de geheimhouding van onderliggende documenten hebben de rekenkamers het Procap-rapport op 3 september 2019 alsnog openbaar gemaakt.

2 Bart Huisman, Sjoerd Keulen & Gerth Molenaar, *Leren van de Uithoflijn*. In: TPC, jaargang 17, nr.3, p. 22-27, mei 2019.

3 Dit beheersingskader is aangekondigd in de Raadsbrief Uitkomsten onderzoek professionaliseringskansen beheersing grote projecten, d.d. 25 juni 2019. Betreft: Gemeente Utrecht / Concernaudit, Rapportage onderzoek verdere professionalisering beheersing grote projecten, 25 april 2019.

Op 10 februari 2020 is een concept van de Regeling risicovolle projecten (RRP) door het College in het kader van consultatie voorgelegd aan de Werkgroep Raadsleden, de Adviescommissie Controle en Financiën en de Rekenkamer. Onze reactie is verwoord in een rekenkamerbrief die wij op 17 februari 2020 hebben gestuurd aan de raad en het college.

2.8 OVERIGE ACTIVITEITEN IN 2019

Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies

De Rekenkamer Utrecht is lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) en participeert periodiek in werkgroepen en bijeenkomsten. In 2019 heeft rekenkamer Utrecht meegedaan aan het Doe Mee-onderzoek van de NVRK naar de implementatie van het VN-verdrag handicap (zie paragraaf 2.6). In 2019 heeft de NVRK enkele minisymposia voor lokale rekenkamers georganiseerd. De staf van de rekenkamer heeft enkele minisymposia bijgewoond. Tijdens het symposium 'Handhavingsonderzoek' op 29 november 2019 in Zwolle werd de winnaar van de Goudvink 2019, een prijs van de NVRK voor het beste rekenkamerrapport, bekend gemaakt. De prijs ging naar een interessant rapport over de doelmatigheid van de afvalstoffenheffing van de rekenkamercommissies Koggenland, Medemblik-Opmeer en Stede Broec, Enkhuizen, Drechterland (SED). Een onderzoek van de Rekenkamer Oost naar revolverende fondsen (*Provinciaal geld op afstand*) en ons gezamenlijk onderzoek met de Randstedelijke Rekenkamer naar de Uithoflijn (*Samen sturen*) kwamen op een gedeelde tweede plaats. De jury vond deze onderzoeken naar actuele onderwerpen mooie voorbeelden van degelijkheid, diepgang, samenwerking en doorwerking. Daarnaast kreeg Rekenkamer Nijmegen een eervolle vermelding voor een onderzoek naar energietransitie (*De knop om*).

Lokale rekenkamers

Rekenkamer Utrecht werkt regelmatig samen met andere rekenkamers, in het bijzonder in G4-verband met de rekenkamers van Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Naast bestuurlijk overleg vindt samenwerking ook plaats door onderling kennis en ervaringen uit te wisselen. Zo nemen enkele van onze medewerkers deel aan een gezamenlijk intervisietraject voor projectleiders en onderzoekers van de G4-rekenkamers en de Randstedelijke Rekenkamer. Onderzoekers van de G4 rekenkamers komen daarnaast periodiek samen om de toepassing van innovatieve werkwijzen, methoden en technieken te bespreken. Met rekenkamer Metropool Amsterdam werd samengewerkt tijdens de voorbereiding en uitvoering van het onderzoek naar de toegankelijkheid van stemlokalen.

Op 19 november 2019 heeft Rekenkamer Utrecht de jaarlijkse onderzoekersdag georganiseerd voor de G4-rekenkamers. Op het programma stonden de onderwerpen grote projecten, doorwerking van rekenkamers, CBS datacenter en gebruik van microdata, en visualisering van onderzoeksresultaten. Deze dag vond in Utrecht plaats bij Molen De Ster.

3 LOPEND ONDERZOEK

In dit hoofdstuk wordt het lopend onderzoek kort behandeld en waar nodig geactualiseerd. Het betreft onderzoek waaraan in 2019 werd gewerkt, maar dat doorloopt in 2020. De onderzoeksplannen van lopend onderzoek staan op onze website: www.utrecht.nl/rekenkamer. Op de website is ook meer informatie te vinden over onze werkwijze.

3.1 OPVOLGING EN DOORWERKING

De gemeenteraad heeft een controlerende taak die onder andere behelst het toezien of het college van B&W raadsbesluiten uitvoert, en of daarmee ook het gewenste effect wordt bereikt. De raad kan informatie hierover op verschillende manieren verkrijgen. Bijvoorbeeld van het college (in jaarstukken, raadsbrieven etc.), van partijen en burgers in de stad, uit eigen waarneming, of van de rekenkamer. De rekenkamer voert periodiek opvolgingsonderzoek uit om na te gaan in hoeverre het college de raadsbesluiten over het rekenkameronderzoek heeft uitgevoerd. Behalve dat wij hiermee de controlerende taak van de gemeenteraad willen ondersteunen, is onderzoek naar de doorwerking van onze rapporten ook voor de rekenkamer zelf van belang. Opvolgingsonderzoek kan namelijk ook lessen opleveren voor de effectiviteit van het werk van de rekenkamer.

Het opvolgingsonderzoek heeft als centrale vraagstelling:

Heeft het college van B&W de raadsbesluiten over rekenkameronderzoeken in de periode 2014-2018 uitgevoerd en zijn hiermee de beoogde verbeteringen gerealiseerd? Hoe is de opvolging en bewaking van dergelijke raadsbesluiten binnen de ambtelijke organisatie geborgd en welke lessen zijn te trekken voor het realiseren van doorwerking van rekenkameronderzoek?

De basis voor de beantwoording van deze vraagstelling is de analyse van negen rekenkameronderzoeken- en rapporten uit de periode 2014- 2018 en de wijze waarop de gemeente uitvoering heeft gegeven aan de raadsbesluiten over deze rapporten. De uitvoering van dit onderzoek heeft, mede door de samenloop met andere projecten en werkzaamheden, langere doorlooptijd in beslag genomen dan vooraf ingeschat.

Publicatie onderzoeksplan: 8 april 2019

Start van het onderzoek: tweede kwartaal 2019

Publicatie onderzoek: tweede kwartaal 2020 (eerder werd uitgegaan van publicatie in het eerste kwartaal)

3.2 VEILIGHEID EN HANDHAVING

De gemeenteraad van Utrecht heeft het onderwerp veiligheid en handhaving als onderzoeksthema aangedragen bij de Rekenkamer Utrecht, onder meer bij de bijeenkomst met raadsleden op 29 november 2018. Belangrijke vragen daarbij zijn welke mogelijkheden de gemeenteraad heeft om te sturen op het gebied van veiligheid en handhaving en hoe (politieke) besluitvorming doorwerkt in de praktijk. Het integraal veiligheidsplan, waarin de prioriteiten worden vastgelegd, is hierbij een belangrijk document.

De rekenkamer sluit hier in dit onderzoek op aan en richt zich op de regierol van de gemeente op veiligheid en handhaving in de openbare ruimte en de doorwerking van besluitvorming op de uitvoeringspraktijk. Het doel van de rekenkamer is om de gemeenteraad inzicht te geven in de invulling van de regierol op veiligheid en handhaving in de openbare ruimte door de gemeente Utrecht en hoe deze invulling bijdraagt aan een doeltreffende en doelmatige uitvoering. Hierbij gaan wij ook in op de sturingsmogelijkheden van de gemeenteraad.

In het onderzoek gaan wij specifiek in op drie inhoudelijke thema's:

- High Impact Crimes⁴
- Jeugdoverlast en –criminaliteit
- Verkeersveiligheid

Bij drie thema's onderzoekt de rekenkamer de doorwerking van besluitvorming in de uitvoeringspraktijk. Het resultaat hiervan kan worden gebruikt om ontwikkelingen te signaleren, tussentijdse informatie te verbeteren en bijdragen aan onderbouwde keuzes bij het vaststellen van toekomstig beleid.

De centrale vraag in het onderzoek luidt:

Hoe vult de gemeente Utrecht haar regierol met betrekking tot veiligheid en handhaving in de openbare ruimte in en in hoeverre zorgt dit voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering?

Het rapport is na het doorlopen van het ambtelijke en bestuurlijk wederhoor begin maart afgerond en op 17 maart gepubliceerd.

Publicatie onderzoeksplan: 3 juni 2019

Looptijd van het onderzoek: start tweede kwartaal 2019

Publicatie onderzoek: 17 maart 2020

3.3 EDUCATIE BASISVAARDIGHEDEN VOLWASSENEN

De gemeente heeft als taak te zorgen voor een educatief aanbod om de zogenoemde basisvaardigheden – taalvaardigheid, rekenvaardigheid en computervaardigheid – van laaggeletterden te bevorderen. Ondanks alle inspanningen zijn er nog altijd veel laaggeletterden in Utrecht. Schattingen lopen sterk uiteen van 5.000 tot 30.000 laaggeletterden. In de Wet educatie en beroepsonderwijs is vastgelegd dat het educatief aanbod bestemd is voor inwoners vanaf 18 jaar die niet inburgeringsplichtig zijn.

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen (maart 2018) hebben Utrechtse maatschappelijke organisaties en politieke partijen in het manifest "*Een tien voor taal*" aangegeven dat zij de laaggeletterdheid in Utrecht beter aan willen pakken. In vervolg daarop heeft het college in het Coalitieakkoord '*Ruimte voor iedereen 2018-2022*' o.a. vermeld: "We besteden meer aandacht aan laaggeletterdheid, het versterken van digivaardigheden en heldere communicatie en geven dit structurele steun". In november 2018 nam het college de breed gesteunde motie '*Hoge inzet op aanpak laaggeletterdheid*' (M199) over.

Eind 2018 bleek een meerderheid van de raad interesse te hebben in een onderzoek van de rekenkamer naar laaggeletterdheid. Zij willen meer inzicht in de resultaten van het beleid om

---

4 Dit zijn delicten die een grote impact (kunnen) hebben op de slachtoffers, de directe omgeving van het slachtoffer en op de samenleving als geheel, bijvoorbeeld woninginbraken, overvallen en straatroven.

laaggeletterdheid en het gebrek aan digitale vaardigheden te bestrijden en in de effecten van de subsidies die daaraan worden besteed.

Doel van het onderzoek is inzicht te geven in de besteding van het budget voor de educatie van basisvaardigheden van volwassenen en de resultaten die daarmee worden bereikt. Dit onderzoek kan bijdragen aan een effectieve inzet van middelen die voor dit doel beschikbaar zijn. Het onderzoek richt zich op de periode 2017-2019.

De centrale vraag van het onderzoek is:

Wat zijn de resultaten van het Utrechtse beleid om de basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheid) van volwassen inwoners te vergroten?

Publicatie onderzoeksplan: 30 september 2019.

Looptijd van het onderzoek: doordat voorrang gegeven is aan het onderzoek naar de toegankelijkheid van stembureaus en het NVRR-onderzoek naar het VN-verdrag Handicap is het onderzoek later gestart, namelijk eind derde kwartaal in plaats van tweede kwartaal. In het onderzoeksplan zijn al enige resultaten van de verkenning opgenomen, zodat de raad eerder over deze informatie kan beschikken.

Publicatie onderzoek: tweede kwartaal 2020.

3.4 VERKENNINGEN

Vanuit de fracties en bij de bijeenkomst met raadsleden op 29 november 2018 zijn op het domein van Stad en Ruimte twee actuele thema's benoemd die ook in 2019 en daarna binnen de gemeente veel aandacht zullen krijgen, namelijk de brede thema's *wonen* en *duurzaamheid / energietransitie*. Voor beide thema's is sprake van veel beleidsdynamiek en verschillende beleidsinitiatieven. Voor het programmeren van een rekenkameronderzoek is het daarom belangrijk om goed te bepalen welke invalshoek en vraagstelling op welk moment nuttig kan zijn. In het jaarplan 2019/2020 is aangegeven dat beide thema's eerst nader worden verkend en actief gevolgd met als doel om in een later stadium een onderzoeksplan op te stellen.

In 2019 is de rekenkamer gestart met een verkenning voor beide thema's. Voor het thema wonen zijn in het najaar 2019 intern twee onderzoeksvoorstellen in concept uitgewerkt. Voor duurzaamheid/energietransitie is dat nog niet het geval.

Bij de raadsbijeenkomst van 28 november 2019 ter voorbereiding op de onderzoeksprogrammering van de rekenkamer bleek dat vooral aan het thema energietransitie als onderwerp voor het jaarplan 2020 veel belang werd gehecht.

Gegeven de prioriteiten die vanuit de raad aan de rekenkamer zijn kenbaar gemaakt, zal na afronding van het lopende onderzoek daarom met voorrang het thema energietransitie worden uitgewerkt. Het onderwerp wonen wordt aangehouden.

4 PROGRAMMERING VOOR 2020 EN VERDER

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de programmering van de rekenkamer. Vanuit de taak, missie en strategie van de rekenkamer (zie hoofdstuk 1) willen wij het onderzoeksprogramma weloverwogen invullen en uitvoeren.

4.1 BETROKKENHEID RAAD BIJ PROGRAMMERING REKENKAMERONDERZOEK

Op 28 november 2019 is met raadsleden in een goed bezochte en levendige bijeenkomst gesproken over mogelijke onderwerpen voor het onderzoeksprogramma voor 2020 en daarna. Ter voorbereiding hierop is een uitvraag naar onderwerpen gedaan bij de raadsfracties. De oogst hiervan, en een aantal onderwerpen uit een eigen verkenning, zijn vastgelegd in een gespreksnotitie.⁵ Bij de bijeenkomst zijn de voorkeuren vanuit de raad voor specifieke onderwerpen verduidelijkt en geprioriteerd.

In volgorde van prioritering zijn de volgende onderwerpen en aandachtspunten benoemd:

- Duurzaamheid/ Energietransitie. Het onderwerp is zeer breed. De rekenkamer zal nader moeten bepalen waar de meeste toegevoegde waarde van een onderzoek gevonden kan worden.
- ICT en informatieveiligheid. Zowel de ICT beveiliging van buitenaf als de gedragskant (hoe ambtenaren omgaan met informatieveiligheid) zijn relevant, evenals de mate waarin sprake is van datalekken en incidenten. Dit onderwerp komt regelmatig aan de orde in de adviescommissie Controle en Financiën en heeft ook de aandacht van de accountant en team audit. Bij een onderzoek zal de rekenkamer synergie met deze partijen moeten bewerkstelligen. Informatieveiligheid is een onderwerp waar gezien de benodigde gespecialiseerde kennis een externe deskundige partij bij moet worden betrokken.
- Economisch beleid. Bij dit onderwerp richt de aandacht van raadsleden zich op het economisch programma in de begroting en op de Regionale Economische Agenda: geld, instrumenten, kosten-baten en beïnvloedingsmogelijkheden. Van belang is nader te bepalen wat precies wordt onderzocht, want het onderwerp is nu heel breed. De rekenkamer heeft vaak net een andere invalshoek, maar wat ambtelijk al speelt moet zeker in beeld zijn bij de rekenkamer.
- Stationsgebied. Er is behoefte aan een terugblik op fase 1. In 2020 komt bovendien de omgevingsvisie voor de Merwedekanaalzone en zal fase 2 van het Stationsgebied verdere invulling gaan krijgen. Er is behoefte aan een klein en tijdig onderzoek (quick scan) in 2020, waarbij ook een link wordt gelegd met de grote projectenregeling die momenteel in voorbereiding is bij de gemeente.

Bij deze bijeenkomst werd ook duidelijk dat er op dit moment minder draagvlak is voor een onderzoek naar het thema wonen dan bij de sessie met raadsleden eind november 2018. Vanuit het thema energietransitie/duurzaamheid kan er wel een verbinding worden gelegd met het thema wonen (verduurzaming / van het gas af). Als zelfstandig thema wordt wonen daarom aangehouden en opgenomen in de groslijst voor toekomstig onderzoek. Dat geldt ook voor een aantal andere onderwerpen, die zijn ingebracht en geprioriteerd. Onderwerpen die in het geheel niet zijn geprioriteerd bij deze bijeenkomst vallen af. De groslijst is in die zin aangepast (zie bijlage 2).

---

5 Gespreksnotitie Raadsbijeenkomst 20191128 Onderzoeksprogramma rekenkamer, 22 november 2019

4.2 INVULLING ONDERZOEKSPROGRAMMA 2020 EN VERDER

In de eerste helft van 2020 zal voor het starten van nieuwe onderwerpen rekening moeten houden met de doorloop en afronding van het lopende onderzoek en de beschikbare capaciteit. Wat er bij de meest geprioriteerde onderwerpen aan actualiteiten en ontwikkelingen gaande en voorzien is bij de ambtelijke organisatie is daarnaast ook van belang om in de prioritering en planning mee te nemen.

Vóór de start van nieuw onderzoek stellen wij een onderzoeksplan op, dat wij toezenden aan de raad, het college en betrokken ambtenaren bij het betreffende beleidsterrein. Gegeven het feit dat wij niet direct kunnen starten met nieuwe onderzoeken, hechten wij eraan om bij de verkenning en voorbereiding van het onderzoeksplan ook verder te overleggen met woordvoerders van raadsfracties. Dit overleg is bedoeld om de richting en invulling van desbetreffend onderzoek te bespreken, bijvoorbeeld bij een breed onderzoeksthema of ter verdieping en actualisering van ons inzicht in de informatiebehoefte bij de raad.

Wij richten ons hierbij op de in paragraaf 4.1 genoemde thema's: energietransitie, ICT en informatieveiligheid, economisch beleid en stationsgebied. Bij de verkenning en voorbereiding is de planning van het onderzoeksprogramma en de timing van een onderzoek een aandachtspunt. Onze verwachting is dat met de uitvoering van dit onderzoeksprogramma ook een groot deel van 2021 gemoeid zal zijn. Om die reden achten wij een raadsbijeenkomst over het volgende onderzoeksprogramma in november 2020 vermoedelijk te vroeg. Dat gaan we waarschijnlijk doen op een later moment.

4.3 ONDERZOEK IN G4-VERBAND

Rekenkamer Utrecht maakt deel uit van de kring van G4-rekenkamers. Daarbij wordt soms ook in gezamenlijkheid onderzoek geprogrammeerd. Op basis van een gemeenschappelijke probleemstelling doen de rekenkamers vervolgens ieder voor de eigen stad een onderzoek. Bij de presentatie van de resultaten wordt nadrukkelijk ook gestreefd naar een gemeenschappelijke G4-boodschap voor de gemeenteraden en – waar nuttig – voor de Tweede Kamer. Zo is eerder onderzoek gedaan naar de luchtkwaliteit (2010-2011), de decentralisatie van de jeugdzorg (2014) en de opvang van daklozen (2017-2018).

In G4-verband zijn eerder twee onderwerpen genoemd die in 2019-2020 kunnen leiden tot een gemeenschappelijk, bij voorkeur compact onderzoek, namelijk leges en geheimhouding van overheidsdocumenten. Bij nadere beschouwing en afweging, ook in relatie tot de planning en prioritering per stad afzonderlijk, is in G4-verband eind januari 2020 besloten de aandacht te richten op 'geheimhouding'. Het streven is om hierover in de tweede helft van 2020 een gemeenschappelijk product te publiceren.

4.4 OVERIGE ACTIVITEITEN

Netwerken

Vanuit de rekenkamer wordt actief geparticipeerd in aanwezige netwerken van rekenkamers. Dat betreft vooral de kring van G4-rekenkamers en de NVR. In paragraaf 4.5 is al ingegaan op mogelijk gemeenschappelijk onderzoek in G4-verband.

Visitatie en evaluatie

De Rekenkamer Utrecht heeft in 2012 het Kwaliteitshandvest voor rekenkamers ondertekend. Dit handvest bevat richtlijnen en beoordelingscriteria ter bevordering van de kwaliteit van de rekenkamer. Onderdeel hiervan is een periodieke interne visitatie in een vorm van intercollegiale toetsing aan de hand van het Kwaliteitshandvest, mede gericht op het identificeren van leerpunten. In de eerste helft van 2020 zal deze interne visitatie worden uitgevoerd voor Rekenkamer Utrecht.

Bureau- en stafaangelegenheden

Naast de uitvoering van de onderzoeken en de werkzaamheden ten behoeve van het bestuur van de rekenkamer vragen ook een aantal andere activiteiten om aandacht en tijd. Dat betreft bijvoorbeeld de (digitale) archivering, de verdere ontwikkeling van de website, de herziening van onze huisstijl, het verkennen van andere vormen van publicatie, en (bij)scholing gericht op innovatieve methoden en werkwijzen op ons werkveld. In 2019 is aan deze uiteenlopende zaken aandacht geschonken. Dat willen we in 2020 ook doen.

5 FINANCIËN REKENKAMER UTRECHT

In onderstaand overzicht wordt de begroting en realisatie over 2019 en de begroting voor 2020 gepresenteerd (afgerond).

FINANCIEEL OVERZICHT (IN €)	BEGROTING 2019	REALISATIE 2019	BEGROTING 2020
Personeelskosten staffbureau	354.000	362.000	477.000
Honorering leden	44.000	42.000	45.000
Bureaunkosten	18.000	8.000	18.000
Uitbesteed werk	57.000	20.000	58.000
Totaal	473.000	432.000	598.000

Toelichting

De realisatie over 2019 laat een onderschrijding zien ten opzichte van de begroting.

- Er was een kleine overschrijding op de personeelskosten van het staffbureau, omdat er functioneringstoelages zijn uitbetaald. Bovendien hebben we vanaf het najaar 2019 twee stageairs in de staf.
- De post Bureaunkosten is met totaal circa € 10.000 onderschreden.
- Vooral op de post Uitbesteed werk is relatief weinig uitgegeven. Deze post is benut ten behoeve van de onderzoeken 'Veiligheid en handhaving' en 'Opvolging en doorwerking'. Tevens is een detachering vanuit IB Onderzoek uit dit budget bekostigd. Aangegane verplichtingen voor het onderzoek 'Educatie basisvaardigheden volwassenen' en het traject voor de ontwikkeling van een nieuwe huisstijl konden (nog) niet ten laste van 2019 gebracht worden.

In de begroting 2020 is het budget voor de personeelskosten verhoogd vanwege de herwaardering van de functies en vanwege formatie-uitbreiding. De staf kan daarmee uitgebreid worden van vier naar vijf personeelsleden. Daardoor krijgt de rekenkamer in 2020 meer onderzoekscapaciteit dan in voorgaande jaren, wat doorwerkt in het jaarplan. De werving is in januari 2020 gestart. Verder is ook de loon- en prijsindex toegepast.

BIJLAGE 1 SPREIDING ONDERZOEK 2009-2020

Dit overzicht toont welke programma's en beleidsvelden de rekenkamer heeft onderzocht sinds 2009.

Daarbij is uitgegaan van het jaar van publicatie, waarbij het volgende onderscheid is gehanteerd:

R = rapport

V = vervolgonderzoek en

B = brief e.d.

Voor 2020 zijn de inmiddels verschenen en – cursief – geplande publicaties opgenomen.

Domein / Programma	Beleidsveld	Onderzoeksthema	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mens / Samenleving														
Bewoners en Bestuur		Klachtbehandeling						R		B				
		Toegankelijkheid stemlokalen											B	
Jeugd	Jeugdwet / MO	Veiligheid, Jeugdhulp	V					R						
	Wmo / MO	Hulp bij huishouden								R				
	Gezondheid / VG													
Werk en Inkomen	Participatiewet / Weni	Beleid, focusonderzoeken		V							BR	R	BRB	
Cultuur	Cultuur / CZ	Exploitatie Tivv							R					
Maatsch. Ondersteuning	Maatsch. Opvang / div.	Opvang daklozen										RB		
	Wonen / divers	Langer zelfstandig thuis wonen									R			
		VN-verdrag Handicap											B	
Onderwijs		Educatie basisvaardigheden												R
Volksgezondheid														R
Veiligheid														R
Sport														
Stad / Ruimte														
Stedelijke Ontwikkeling	Ruimte	Stationsgebied	R											
Vastgoed	Vastgoedproject	TivoliVredenburg							R					
	Gemeentelijk vastgoed	Doelen, beleidsinfo										R	B	
	Onderwijs	Onderwijshuisvesting			R									
Bereikbaarheid	Mobiliteit	Uithoflijn										R		
Openbare ruimte, Groen	Openbare Ruimte					R				R				
Duurzaamheid	Luchtkwaliteit				R									
Economie														
Bestuur / Informatie / Controle en Financiën														
	Sociaal domein	Informatievoorziening										B		
	Subsidies leefbaarheidsbudget			R			V							
	Wet HOF						B							
Bedrijfsvoering	Organisatievernieuwing						R							
	Doorwerkingsonderzoeken		V											R
Controle	Grote projecten		R											B
Financiering	Treasury		B											
Nb. diverse paragrafen in programmabegroting ...														

BIJLAGE 2 GROSLIJST

De groslijst met onderwerpsuggesties voor rekenkameronderzoek is geactualiseerd in vervolg op de bijeenkomst met raadsleden op 28 november 2019. Afgesproken is om onderwerpen die bij deze bijeenkomst niet zijn geprioriteerd niet langer op te nemen in de groslijst. Onderwerpen van lopende onderzoeken zijn weggelaten.

ALGEMEEN

- ICT en informatieveiligheid

DOMEIN MENS EN SAMENLEVING

- Inkoop en aanbesteding Wmo en Jeugdzorg
- Veilig Thuis / SAVE

DOMEIN STAD EN RUIMTE

- Duurzaamheid / energietransitie
- Ontwikkelingen in het Stationsgebied
- Gebruik van openbare ruimte; beleid en onderhoud van openbaar groen en bomen
- Wonen
- Toekomstige stedelijke ontwikkeling; groei van de stad

ECONOMIE

- Economisch beleid: sturingsmogelijkheden en opbrengsten

DOMEIN CONTROLE EN FINANCIËN

(Momenteel geen specifieke onderwerpen geprioriteerd)

BIJLAGE 3 PUBLICATIES 2015-2019/20

PUBLICATIES 2020

- Rapport *Regie op veiligheid en handhaving* (17 maart 2020)
- Rekenkamerbrief *Consultatie Regeling risicovolle projecten* (17 februari 2020)

PUBLICATIES 2019

- Rekenkamerbrief *Beleidsscan VN-verdrag Handicap* (4 november 2019)
- Rekenkamerbrief *Plan van aanpak rekenkamerrapport Werken aan perspectief en Actieagenda Werkbeweging* (23 september 2019)
- Rekenkamerbrief *Informatie Vastgoed 2019* (19 juni 2019)
- Rekenkamerbrief *Toegankelijkheid stemlokalen* (20 mei 2019)
- Bart Huisman, Sjoerd Keulen & Gerth Molenaar, *Leren van de Uithoflijn*. In: TPC, jaargang 17, nr.3, p. 22-27, mei 2019.
- *Werken aan perspectief. Een onderzoek naar de dienstverlening aan uitkeringsgerechtigden met een afstand tot de arbeidsmarkt* (26 maart 2019)
- Rekenkamerbrief *Raadsbesluit Beperkt in beeld* (26 maart 2019)

PUBLICATIES 2018

- *Samen sturen. Onderzoek naar de bestuurlijke en ambtelijke aansturing van de realisatie van de Uithoflijn* (4 december 2018)
- Rekenkamerbrief *plan van aanpak daklozenopvang* (8 november 2018)
- Brief van de G4-rekenkamers over de opvang en ondersteuning voor dak- en thuislozen (24 mei 2018)
- *Opvang en zorg voor daklozen in Utrecht: knel in de keten* (24 mei 2018)
- *Zicht op vastgoed. Doelen en beleidsinformatie gemeentelijk vastgoed* (24 mei 2018)

PUBLICATIES 2017

- *Beperkt in beeld. Een onderzoek naar de begeleiding naar werk van jongeren met een arbeidsbeperking* (19 december 2018)
- *Langer zelfstandig thuis wonen met ernstige beperkingen. Rekenkameronderzoek in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015* (23 november 2017)
- Rekenkamerbrief *Beleidsbeschrijving Werken naar vermogen* (9 februari 2017)
- Rekenkamerbrief *Informatievoorziening sociaal domein* (19 januari 2017)

PUBLICATIES 2016

- Rekenkamerbrief *Spotdag Digitale dienstverlening* (5 december 2016)
- *Hulp bij maatwerk. Onderzoek naar de hulp bij het huishouden in het kader van de Wmo* (6 september 2016)
- Rekenkamerbrief *Klachtbehandeling* (9 augustus 2016)

PUBLICATIES 2015

- *Een paleis voor de muziek. Een onderzoek naar de bouw en exploitatie van Muziekpaleis TivoliVredenburg* (3 november 2015)
- Mario van den Berg & Sylvia van Leeuwen, *Nog geen garantie voor goede zorg*. In: *Jeugd en Co*, jaargang 9, nr.1, p. 32-33, januari/februari 2015

BIJLAGE 4 PERSONELE BEZETTING

Overzicht personele bezetting en mutaties in 2019

LEDEN REKENKAMER UTRECHT

- Peter van den Berg (voorzitter)
- Carolien de Boer (lid)
- Sjoerd Keulen (lid / vice-voorzitter)

STAF REKENKAMER UTRECHT (3,6 FTE)

- Mario van den Berg (senior onderzoeker)
- Sylvia van Leeuwen (senior onderzoeker)
- Johan Snoei (onderzoeker)
- Gerth Molenaar (secretaris / hoofd staf)

STAGIAIRS

- Pauline de Jong (Master Sociologie, Universiteit van Amsterdam; september 2019 – februari 2020)
- Simone Broeder (Master Bestuurskunde – Besturen van veiligheid, Radboud Universiteit Nijmegen; november 2019 – april 2020)

INZET OP BASIS VAN BUDGET EXTERNE INHUUR

- Anne Slob (detachering vanuit IB Onderzoek; oktober – december 2019)
- Marleen Kieft (MK Onderzoek + Advies; voor onderzoek Educatie basisvaardigheden vanaf november 2019)